

Folkhälsomyndigheten

Socialdepartementet
Enheten för folkhälsa och sjukvård

Handläggare
Sara Wall

Vårt ärendenummer
00311-2017

Ert ärendenummer
S2016/07984/FS

Datum
2017-05-12

Sida
1 (4)

Folkhälsomyndighetens remissyttrande över Klassificering av nya psykoaktiva substanser (SOU 2016:93)

Folkhälsomyndigheten har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter angående rubricerade remiss och har följande att anföra:

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten ser positivt på att en effektivare hantering av nya psykoaktiva substanser behandlas i betänkandet och välkomnar förslaget att använda produktsäkerhetslagen för att minska tillgängligheten av nya psykoaktiva substanser.

Myndigheten anser dock att konsekvenserna av förslagen inte är tillräckligt utredda. Det saknas exempelvis analys av, och ett folkhälsoperspektiv på, att innehav av hälsofarliga varor blir legalt. Myndigheten anser också att de regelförändringar som föreslås inte är tillräckligt tydliga vilket krävs för en rättssäker tillämpning av reglerna. De föreslagna ändringarna i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor och i lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga varor (förstörelselagen) avstyrks därför.

Myndigheten ser att utredningens intention, att försvåra tillgång till och laglig försäljning av substanser som kan orsaka allvarliga skador, ändå kan infrias. Detta i och med de föreslagna åtgärderna i SOU 2016:93 i form av ökade resurser, utökad tillgång till litteraturlagbaser, formalisering av NADiS samt möjligheten att använda sig av redan befintlig lagstiftning.

Vad gäller remissyttrandet i sin helhet tillstyrker Folkhälsomyndigheten de delar som inte kommenteras nedan.

Överväganden

Kapitel 9. Reglering avseende vissa hälsofarliga varor

Myndigheten anser att konsekvenserna av den föreslagna ändringen i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, att innehav av hälsofarlig vara ska bli tillåtet enligt 1§2 lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, ur folkhälsosynpunkt inte är tillräckligt utredd. Exempelvis saknas analys av att konsekvensen kan bli, t.ex. att det sker en förflyttning av laglig försäljning från öppna

internetsidor till en olaglig försäljning mellan brukare av engångsdoser, och vad det iså fall kan komma att innebära. Vissa substanser är aktiva i mycket små doser vilket möjliggör att en liten mängd substans kan vara tillräckligt för att dela med sig till andra. Detta kan ge negativa konsekvenser för grupper i riskzon, t.ex. barn och unga och vad förslaget får för påverkan på folkhälsan är svårt att överblicka och har inte beaktats i utredningen.

Regleringen bör vara så enhetlig som möjligt då syftet med lagen om hälsofarliga varor är att skydda befolkningen från fara. En sådan enhetlighet saknas i förslaget då vissa varor enligt 1§2, som kan orsaka fara i samma omfattning som de som är reglerade enligt 1§1, är tillåtna att innehas. Detta förslag kan bidra till en uttunning av svensk skyddslagstiftning och därmed få konsekvenser för folkhälsan.

Ett annat ändringsförslag i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor är att myndigheten förväntas fatta beslut om förslag till reglering som bygger på underlag där mindre information finns om substansen. Detta kan påverka det befintliga klassificeringssystemet och leda till att regeringsbesluten bygger på bristfälligt underlag. Myndigheten anser att det inte är utrett vad ett sådant beslut kan få för konsekvenser för redan existerande skyddslagstiftning på området samt för dagens klassificeringsprocess.

Den föreslagna ändringen i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor innebär att innehav av en substans klassificerad som hälsofarlig vara kan vara laglig i en situation och olaglig i annan beroende på syftet med innehavet, enligt 3§6 lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Innehav är tillåtet, men inte överlåtelse. Samtidigt är det tillåtet för polis och tull att omhänderta substans och förstöra den enligt 2§4 Förstörandelagen. Detta blir oförutsägbart för den enskilda medborgaren och leder till rättsosäkerhet.

Mot ovan bakgrund och utifrån bristande konsekvensanalys av påverkan på folkhälsan samt oklarheter när det gäller rättssäkerheten, avstyrker Folkhälsomyndigheten de föreslagna ändringarna i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor och i lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga varor (förstörandelagen).

Avsnitt 11.9.3 Polismyndigheten ska genomföra inköp under annan identitet

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget om inköp med annan identitet men Folkhälsomyndigheten bör inte samordna eller initiera inköpen. Det är polisen eller tullverket som först upptäcker substanserna och behovet av referenssubstans ligger hos Rättsmedicinalverket, Tullverket och Nationellt forensiskt centrum. Myndigheten anser därför att det inte är motiverat att Folkhälsomyndigheten eller Läkemedelsverket ska ansvara för inköpen.

Avsnitt 11.9.4 Sekretess

Sekretesskydd för Folkhälsomyndighetens arbete med klassificering m.m.

Det finns idag en tillämpbar sekretessbestämmelse för Folkhälsomyndighetens arbete med tillståndsgivning och tillsyn av hälsofarliga varor samt klassificering av hälsofarliga varor och narkotika. Bestämmelsen återfinns i 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen, jämfört med 9 § offentlighets- och sekretessförordningen. Myndighetens klassificeringsarbete regleras genom p. 115 i bilagan till sekretessförordningen, medan tillståndsgivning och tillsyn regleras genom p. 34. Sekretessen skyddar uppgifter om enskildas affärs- eller driftförhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sekretessen skyddar således den som är föremål för exempelvis tillsyn snarare än Folkhälsomyndighetens utredande verksamhet. Det kan således konstateras att dagens klassificeringsarbete innefattande bl.a. samarbete och utbyte av information mellan myndigheter, exempelvis inom NADiS, saknar sekretesskydd.

Utredningens överväganden och förslag angående sekretess

Frågan om det finns behov av en sekretessbestämmelse som skyddar Folkhälsomyndighetens och andra myndigheters arbete med klassificering berörs i betänkandet.

I avsnitt 11.9.4 föreslår utredningen att en ny sekretessbestämmelse, 17 kap. 8 § OSL, införs enligt vilken sekretess ska gälla för uppgift om uppdrag om inköp enligt 11 a § lagen (1992:860) om kontroll av narkotika eller 3 e § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, om det kan antas att syftet med inköpen motverkas som uppgiften röjs.

I avsnitt 11.9.5 konstaterar utredningen att det är naturligt att frågan om vilka substanser som ska köpas in diskuteras i NADiS så att andra berörda myndigheter som t.ex. Tullverket och Rättsmedicinalverket ges möjlighet att diskutera vilka substanser som är intressanta att köpa in. Utredningen betonar dock att det inte är meningen att detaljer om inköpsuppdragen ska diskuteras i NADiS.

I avsnitt 10.4.2 s 231 f. bedömer utredningen att Folkhälsomyndigheten bör samarbeta närmare med andra myndigheter, framför allt med Polismyndigheten genom Nationella Operativa Avdelningen (NOA). Det konstateras att NOA bl.a. bedriver internetspaning på hemsidor och inleder brottsutredningar och sålunda inhämtar information som kan vara värdefull för Folkhälsomyndigheten. Utredningen föreslår dock inte att delar av informationsutbytet ska kunna sekretessbeläggas utan nöjer sig med att konstatera att det "bör nämnas att ett sådant närmare samarbete kan innebära att sekretessbestämmelser behöver ses över för att fler uppgifter ska kunna utbytas mellan myndigheterna" (s. 234). I en fotnot (14) i anslutning till ovan citat konstaterar utredningen att "Det finns i dag inga möjligheter för Folkhälsomyndigheten att sekretessbelägga uppgifter som myndigheten erhåller inom ramen för sitt klassificeringsarbete".

Ytterligare behov av sekretess

Folkhälsomyndigheten konstaterar således att utredningen föreslår ett utökat samarbete mellan Folkhälsomyndigheten och andra myndigheter, såväl inom ramen för NADiS, som med enskilda myndigheter, exempelvis Polisen. Förutom för inköpsuppdragen till Polisen föreslår dock utredningen inget utökat sekretesskydd. Detta trots att utredningen konstaterar att ett utökat samarbete med Polisen kan kräva ett utökat sekretesskydd (s. 234).

Folkhälsomyndigheten konstaterar vidare att utredningen anser att det ska föras en diskussion inom NADiS vilka substanser som ska köpas in, men även här saknas enligt Folkhälsomyndighetens bedömning en analys av hur detta ska ske utan det sekretesskydd som föreslås för själva inköpsuppdragen till Polisen. Ett offentliggörande av vilka substanser som Polisen ska ges i uppdrag att köpa in bedömer Folkhälsomyndigheten försvåra uppdraget. Detsamma gäller för övrigt informationsutbyte mellan myndigheter inom ramen för NADiS.

Mot bakgrund av de förslag som utredningen föreslår kring informationsutbyte mellan myndigheter och Folkhälsomyndighetens roll inom NADiS i klassificeringsprocessen finns det enligt Folkhälsomyndighetens bedömning behov av utökade möjligheter att sekretessbelägga vissa uppgifter. För att möjliggöra en effektivare klassificeringsprocess och att myndigheterna kan utbyta annat än offentliga uppgifter behöver sekretessen således ses över.

Avsnitt 12.7.3 En möjlighet att besluta om tillfälliga förbud finns redan

Folkhälsomyndigheten tillstyrker bedömningen i betänkandet gällande tillfälliga försäljningsförbud. Myndigheten är positiv till att Kemikalieinspektions möjligheter att använda sig av och agera utifrån 28 § produktsäkerhetslagen tydliggörs.

Kapitel 14. Reglering av behandlat växtmaterial

Folkhälsomyndigheten menar att det är otydligt vilka förändringar som föreslås och myndigheten anser inte att komplexiteten gällande klassificering av växtmaterial framkommer i den beskrivning som ges i kapitalet. Myndigheten kan därför varken tillstyrka eller avstyrka dessa delar.

Avsnitt 15.4.3 Effektivisering av klassificeringsprocessen

Myndigheten bedömer att för att verksamheten ska kunna utvecklas och effektiviseras i enlighet med de förslag som tillstyrks krävs en utökad långsiktig finansiering. De utökade arbetsuppgifterna som följer av det som tillstyrks ovan i förslagen motsvarar cirka två årsarbetskrafter för myndighetens del, utöver nuvarande, motsvarande 2,5–3 miljoner kronor årligen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Carlson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anna Bessö, chefsjuristen Markos Stavroulakis och enhetschefen Joakim Strandberg deltagit. Utredare, Sara Wall har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Sara Wall